

Rijksoverheid

OPENBAAR

Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de
Milieueffectrapportage voor het Nationaal
Water Programma 2022-2027

Versie 04-2019

Datum	28 oktober 2019
Status	Definitief

Colofon

Projectnaam	NRD voor het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027
Projectnummer	C05059.000148
Versienummer	04-2019
Uitgevoerd door	Arcadis Nederland B.V.
Auteurs	Frans Dotinga Douwe Fischer Karin van der Wel
Projectleider	Nanda 't Lam
Opdrachtgever	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Inhoud

Colofon—3

1 Inleiding—7

1.1 Nationaal Water Programma 2022-2027: eerste introductie—7

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?—7

1.3 Leeswijzer—8

2 Het Nationaal Water Programma 2022-2027—9

2.1 De wettelijke grondslag van waterbeleid en -beheer—9

2.2 Samenhang met andere plannen en programma's—11

2.3 Het voornemen: Nationaal Water Programma 2022-2027—12

3 De milieueffectrapportage—21

3.1 Trechterproces; reikwijdte—21

3.2 Werkwijze effectbeoordeling detailniveau—23

3.3 Referentiesituatie en alternatieven—26

4 Het vervolg—29

4.1 Participatieproces Nationaal Water Programma 2022-2027—29

4.2 Planmer-procedure—29

Bijlage A Lijst van afkortingen—31

Bijlage B Overzicht voorgenomen beleid en maatregelen—33

1 Inleiding

Dit is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027. De NRD is één van de eerste stappen in de mer-procedure; het is de kennisgeving op grond van de Wet milieubeheer.

Deze NRD is bedoeld om de reikwijdte en het detailniveau van het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 te bepalen en daarover betrokken bestuursorganen en wettelijke adviseurs te raadplegen en de Commissie voor de mer een advies te laten geven. Daarnaast kan eenieder reageren op de NRD door een zienswijze naar voren te brengen. De NRD gaat in op:

- Reikwijdte: welke onderdelen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 in de planmer worden onderzocht?
- Detailniveau: hoe worden de effecten in beeld gebracht en met welke diepgang?

In dit hoofdstuk is een eerste introductie gegeven van het Nationaal Water Programma 2022-2027 en is beschreven waarom daarvoor een planMER wordt opgesteld. Tot slot vindt u de leeswijzer.

1.1 Nationaal Water Programma 2022-2027: eerste introductie

Het kabinet is in Nederland verantwoordelijk voor het hoofdwatersysteem en het hoofdvaarwegennet. Iedere zes jaar wordt het beleid herijkt en vastgelegd in het Nationaal Waterplan en in het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren. Onder de Omgevingswet verdwijnen deze planvormen en is één Nationaal Water Programma voorzien. Vooruitlopend op deze nieuwe wetgeving werkt het kabinet aan het Nationaal Water Programma 2022-2027.

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 beschrijft de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid in de periode 2022-2027, met een vooruitblik richting 2050. In het Nationaal Water Programma 2022-2027 legt het kabinet onder meer de strategische doelen voor het waterbeleid vast en beschrijft zij op basis daarvan het beheer van de rijkswateren. Ook worden de internationale verplichtingen erin opgenomen. Het Nationaal Water Programma 2022-2027 is zelfbindend voor het Rijk. Het kabinet vraagt andere overheden het Nationaal Water Programma 2022-2027 te vertalen in hun plannen en programma's.

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?

Voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 doorloopt het Rijk de procedure voor de milieueffectrapportage voor plannen en programma's, afgekort planmer-procedure. In Tekstkader 1 staat een toelichting op de terminologie. Doel van de milieueffectrapportage is om het milieubelang een volwaardige plek te geven in de bestuurlijke besluitvorming over het Nationaal Water Programma 2022-2027. Het milieueffectrapport, het planMER, maakt de gevolgen van het beleid in het Nationaal Water Programma 2022-2027 inzichtelijk.

Terminologie: MER en mer

Bij milieueffectrapportage worden verschillende termen gehanteerd:

- Milieueffectrapportage = mer = de procedure
- Milieueffectrapport = MER = het rapport dat wordt opgesteld

Er wordt in de praktijk onderscheid gemaakt in milieueffectrapportage voor plannen en voor projecten.

Een planMER is een MER voor een plan en een projectMER is een MER voor een project.

Tekstkader 1 Toelichting op de terminologie binnen de milieueffectrapportage.

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 is voor de ruimtelijke aspecten een structuurvisie in de zin van de Wet ruimtelijke ordening. De Wet milieubeheer schrijft voor dat voor een (ruimtelijk) plan de mer moet worden doorlopen indien dit plan kaderstellend is voor toekomstige mer-plichtige activiteiten of voor toekomstige mer-beoordelingsplichtige activiteiten. Dit betreffen activiteiten die opgenomen zijn in onderdeel C respectievelijk D van de bijlage bij het Besluit mer en die voldoen aan de daarin opgenomen drempelwaarden. Het Nationaal Water Programma 2022-2027 is kaderstellend voor verschillende

toekomstige mer-plichtige en mer-beoordelingsplichtige activiteiten. Om deze reden moet voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 een planmer worden doorlopen.

Indien het voorziene beleid en de activiteiten in een plan, zoals het Nationaal Water Programma 2022-2027, kunnen leiden tot significante nadelige gevolgen voor bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelen die voor deze gebieden gelden, dan moet er een passende beoordeling volgens de Wet natuurbescherming worden opgesteld. Wettelijke plannen en programma's, waarvoor een passende beoordeling nodig is, zijn mer-plichtig (artikel 7.2a Wet milieubeheer eerste lid). Voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 moet een passende beoordeling worden opgesteld. Ook om deze reden is er sprake van mer-plicht.

1.3

Leeswijzer

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 omvat een groot aantal water gerelateerde plannen en programma's. In hoofdstuk 2 is het Nationaal Water Programma 2022-2027 toegelicht, zowel de structuur als de inhoud. Ook is beschreven waarop het beleid en het beheer in het Nationaal Water Programma 2022-2027 zich zullen richten; dit bepaalt mede de 'reikwijdte' van het op te stellen planMER.

In hoofdstuk 3 is de aanpak voor de milieueffectrapportage beschreven; de wijze waarop de minister van Infrastructuur en Waterstaat – die namens het kabinet belast is met de voorbereiding van het Nationaal Water Programma 2022-2027 – de planmer wil invullen. Het hoofdstuk gaat in op de onderwerpen waarop zij het effectenonderzoek wil richten (reikwijdte) en hoe en met welke diepgang de minister voornemens is dit te doen (detailniveau).

Tenslotte geeft hoofdstuk 4 een nadere beschrijving van het vervolgproces voor de besluitvorming over het Nationaal Water Programma 2022-2027 en het opstellen van het planMER daarvoor, inclusief een overzicht van de stappen in de planmer.

2 Het Nationaal Water Programma 2022-2027

In dit hoofdstuk wordt het Nationaal Water Programma 2022-2027 uiteengezet. In paragraaf 2.1 staan de wettelijke verplichtingen die de basis zijn voor het Nationaal Water Programma 2022-2027. Vervolgens wordt de samenhang met ander beleid uitgelegd in paragraaf 2.2. Tot slot staat in paragraaf 2.3 de beoogde inhoud van het Nationaal Water Programma 2022-2027.

2.1 De wettelijke grondslag van waterbeleid en -beheer

De grondslag voor het nationale waterbeheer ligt in de taken van de minister die zijn vastgelegd in wetgeving. Daarin zijn ook de internationale verplichtingen geïmplementeerd. Hieronder worden de wettelijke taken toegelicht.

Op grond van artikel 2.1 van de Waterwet is het kabinet verantwoordelijk voor het beheer van het hoofdwatersysteem en in die rol ook verantwoordelijk voor het bereiken van de in artikel 2.1 van de Waterwet genoemde doelen. Deze doelen zijn:

- a. Voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. Vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Ook is het kabinet op grond van artikel 2.1 van de Scheepvaartverkeerswet verantwoordelijk voor het scheepvaartverkeer op de rijkswateren. Verder is het kabinet verantwoordelijk voor het natuurbeheer van de rijkswateren op grond van artikel 1.3 van het Besluit natuurbescherming.

De Waterwet vereist iedere zes jaar een herijking van het Nationaal Waterplan en van het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren. In het Nationaal Water Programma 2022-2027 worden het Nationaal Waterplan en het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren voor die periode 'in de geest van de Omgevingswet' in één document geïntegreerd. Het Nationaal Waterplan 2016-2021, verplicht op grond van de geldende Waterwet, loopt tot en met december 2021. Het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 wordt in december 2020, nog vóór de invoering van de Omgevingswet, ter inzage gelegd en moet daarom voldoen aan de nu geldende Waterwet. Uiterlijk 22 december 2021 moet het Nationaal Water Programma 2022-2027 zijn vastgesteld. Met het oog op de termijnen van terinzagelegging, moet het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 daarom op 22 december 2020 gereed zijn. De invoeringswet van de Omgevingswet regelt dat de Waterwetprocedure blijft gelden totdat het Nationaal Water Programma 2022-2027 is vastgesteld. Daarna krijgt het de status van nationaal waterprogramma (inclusief de verplichte programma's voor het waterdomein) onder de Omgevingswet.

In artikel 4.1 van de Waterwet staat dat het kabinet de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid, in het Nationaal Waterplan moet vastleggen (zie Tekstkader 2). In artikel 4.1 is ook vermeld wat deze hoofdlijnen omvatten en wat er nog meer in het Nationaal Waterplan moet worden opgenomen.

Artikel 4.1 van de Waterwet: Het nationale water plan

1. Onze Ministers leggen in een nationaal water plan de hoofdlijnen vast van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid. Het plan is voor de ruimtelijke aspecten tevens een structuurvisie als bedoeld in artikel 2.3, tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening.
2. De hoofdlijnen omvatten in ieder geval:
 - a. een aanduiding, in het licht van de wettelijke doelstellingen en normen, van de gewenste ontwikkeling, werking en bescherming van de watersystemen, alsmede van de bijbehorende termijnen;
 - b. een uiteenzetting van de maatregelen en voorzieningen, die met het oog op die ontwikkeling, werking en bescherming nodig zijn;
 - c. een aanduiding van de redelijkerwijze te verwachten financiële en economische gevolgen van het te voeren beleid;
 - d. een visie op de gewenste ontwikkelingen in verband met de voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen en waterschaarste, voor een periode van ten minste veertig jaren mede in verband met de verwachte klimaatveranderingen.
3. In het plan worden voorts opgenomen:
 - a. de stroomgebiedbeheerplannen voor de stroomgebiedsdistricten Rijn, Maas, Schelde en Eems, voor zover die betrekking hebben of mede betrekking hebben op het Nederlandse grondgebied;
 - b. het Noordzeebeleid;
 - c. de functies van de rijkswateren.

Tekstkader 2 Artikel 4.1 van de Waterwet.

Op basis van artikel 4.6 van de Waterwet moet het kabinet ook een beheerplan (het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren) vaststellen (zie Tekstkader 3).

Artikel 4.6 van de Waterwet: beheerplannen

1. Een beheerder stelt met betrekking tot de watersystemen onder zijn beheer een beheerplan vast. Daarbij wordt voor regionale wateren rekening gehouden met het regionale water plan dat betrekking heeft op die regionale wateren, en dient de afstemming op beheerplannen van andere beheerders, indien sprake is of zou kunnen zijn van samenhang tussen de onderscheidene watersystemen, te zijn gewaarborgd
2. Het plan bevat:
 - a. het programma van de maatregelen en voorzieningen die, in aanvulling op en ter uitwerking van hetgeen in het nationale of regionale plan is opgenomen over maatregelen, nodig zijn met het oog op de ontwikkeling, werking en bescherming van rijkswateren, onderscheidenlijk regionale wateren, onder vermelding van de bijbehorende termijnen;
 - b. aanvullende toekenning van functies aan rijkswateren of regionale wateren, voor zover het nationale, onderscheidenlijk regionale, plan voorziet in de mogelijkheid daartoe;
 - c. de voornemens voor de wijze waarop het beheer wordt gevoerd;
 - d. een overzicht van de financiële middelen, die voor de uitvoering van het programma en het te voeren beheer nodig zijn.

Tekstkader 3 Artikel 4.6 van de Waterwet.

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 geeft tevens een overzicht van het beheer (aanleg, beheer en onderhoud, maatregelen) dat nodig is voor de ontwikkeling, werking en bescherming van de rijkswateren. Dit betreft onder andere de maatregelen die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Daarnaast gaat het om het beheer bij normale omstandigheden en bij calamiteiten. De verplichting van het Rijk voor het opstellen van programma's voor het waterdomein zijn in de Omgevingswet ondergebracht in artikel 3.9 (zie Tekstkader 4).

Artikel 3.9 lid 2 van de Omgevingswet: verplichte programma's Rijk.

Onze Minister stelt, in overeenstemming met Onze Ministers die het aangaat, de volgende programma's vast:

- d. de stroomgebiedbeheerplannen, bedoeld in artikel 13 van de kaderrichtlijn water, voor de stroomgebieddistricten Rijn, Maas, Schelde en Eems, voor zover die betrekking hebben of ook betrekking hebben op het Nederlandse grondgebied,
- e. de overstromingsrisicobeheerplannen, bedoeld in de artikelen 7 en 8 van de richtlijn overstromingsrisico's, voor de stroomgebieddistricten, genoemd onder a,
- f. het actieplan, bedoeld in artikel 5 van de kaderrichtlijn mariene strategie,
- g. een nationaal waterprogramma waarin het nationale waterbeleid* is opgenomen.

Tekstkader 4 Artikel 3.9 lid 2 van de Omgevingswet.

*Hier vallen zowel beleidsmatige als operationele aspecten onder.

Hieruit blijkt dat de verplichte onderdelen op grond van de Waterwet en van de Omgevingswet met elkaar overeenkomen. De stroomgebiedbeheerplannen, overstromingsrisicobeheerplannen, het Programma Noordzee, en het Programma van Maatregelen mariene strategie (KRM) zijn volgens de Omgevingswet verplichte programma's, zoals het Nationaal Waterprogramma dat ook is, maar worden in de context van dit specifieke Nationaal Waterprogramma 2022-2027 als bijlagen opgenomen.

In de volgende paragraaf staat de samenhang van het Nationaal Water Programma 2022-2027 met andere plannen en programma's beschreven. Vervolgens worden de hoofdlijnen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 toegelicht.

2.2

Samenhang met andere plannen en programma's

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 heeft een relatie met een aantal andere plannen en programma's. In Figuur 1 is dit schematisch weergegeven. Hieronder staat een toelichting. De nationale belangen en opgaven die voortkomen uit de wettelijke taken van de minister zijn (ook) benoemd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) (zie Tekstkader 5). Deze treedt naar verwachting volgend jaar in werking en vervangt de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte die de basis vormt van het Nationaal Waterplan 2016-2021. Bij de beleidsdoorwerking van de NOVI spelen programma's op grond van de Omgevingswet een belangrijke rol. Het Nationaal Water Programma 2022-2027 bevat een uitwerking van het te voeren beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud van water en maatregelen om nationale belangen en wateropgaven te bereiken en daaraan te blijven voldoen.

Hoofdlijnen Nationale Omgevingsvisie:

De NOVI benoemt de volgende nationale belangen ten aanzien van water:

- In stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit [red: hoofdvaarwegennet voor scheepvaart].
- Waarborgen van de waterveiligheid en de klimaatbestendigheid (inclusief vitale infrastructuur voor water en mobiliteit).
- Waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater.

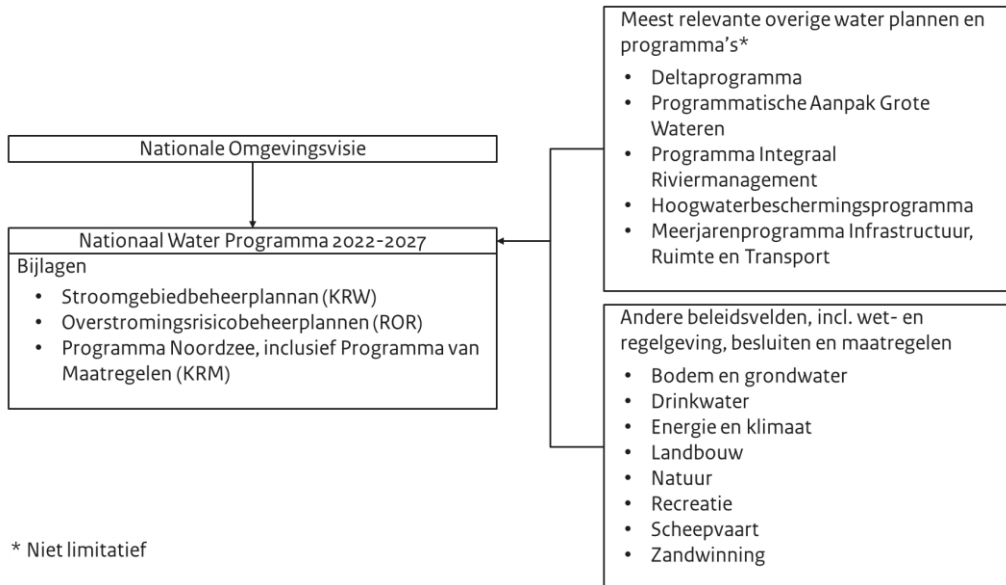
Tekstkader 5 De hoofdlijnen van de NOVI die betrekking hebben op het nationaal waterbeleid.

Naast het Nationaal Water Programma 2022-2027 stelt het kabinet nog ander waterbeleid en wettelijke regelingen op en neemt daarop gebaseerde besluiten. Dit betreft onder andere:

- Deltaprogramma 2021 en deltabeslissingen
- Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)
- Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)
- Programma Integraal Riviermanagement (POW IRM)

In het Nationaal Water Programma 2022-2027 worden de hoofdlijnen of doelen van deze programma's en maatregelen vastgelegd.

Tot slot zijn er raakvlakken tussen het waterbeleid en andere beleidsvelden als landbouw, natuur (o.a. Natura 2000), bodem en grondwater, scheepvaart, zandwinning, industrie- en havenbeleid en energie- en klimaatbeleid. Afspraken en doelen over waterbeleid en -beheer vanuit andere beleidsvelden die gaan over het hoofdwatersysteem of hoofdvaarwegennet worden opgenomen in het Nationaal Water Programma 2022-2027.

Figuur 1 Samenhang met andere plannen en programma's.

2.3

Het voornemen: Nationaal Water Programma 2022-2027

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 wordt in de periode 2020-2021 opgesteld. Momenteel worden de voorbereidingen getroffen. Dat betekent dat parallel aan het opstellen van de Nationaal Water Programma 2022-2027 het planMER wordt opgesteld en tussentijds bevindingen van het planMER worden teruggekoppeld naar het proces voor de totstandkoming van het Nationaal Water Programma 2022-2027. In deze paragraaf staan de belangrijkste ontwikkelingen en denkrichtingen voor wijzigingen en/ of nieuw beleid en beheer beschreven. Dit biedt hiermee het kader voor de bepaling van de reikwijdte en het detailniveau van het planMER (zie hoofdstuk 3).

Op basis van de wettelijke taken van het kabinet en het nationale ruimtelijke beleid richt het nationale waterbeleid zich op de volgende hoofdonderwerpen:

- Waterveiligheid
- Zoetwater
- Waterkwaliteit en natuur
- Scheepvaart
- Klimaatadaptatie

Het kabinet herzielt het nationale waterbeleid en legt op basis daarvan eventuele beleidswijzigingen of nieuw beleid in het Nationaal Water Programma 2022-2027 vast.

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 brengt tevens samenhang in het beheer van de rijkswateren en biedt daarbij overzicht en inzicht in de 'natte' taken van Rijkswaterstaat. Het Nationaal Water Programma 2022-2027 werkt het beheer uit voor de rijkswateren.

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 onderscheidt de volgende gebieden:

- Noordzee

- Zuidwestelijke delta
- Rijnmond-Drechtsteden
- Waddengebied
- IJsselmeergebied
- Rivieren
- Kanalen
- Hoge zandgronden

Per gebied worden de prioriteiten voor de komende jaren aangegeven. Onderdeel hiervan zijn de MIRT-maatregelen. Het MIRT bevat de concrete uitwerking van investeringsprojecten en -programma's voor aanleg, beheer en onderhoud (zie paragraaf 2.3.9 voor een nadere toelichting).

In deze paragraaf is voor de hiervoor genoemde hoofdonderwerpen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 een overzicht opgenomen van de voorgenomen wijzigingen en/of het nieuwe beleid en beheer. Daarbij is er vooral gekeken naar de onderdelen die ruimtelijke aspecten hebben, omdat deze onderdelen in de planmer op hun effecten moeten worden beoordeeld. De wijze waarop dit gebeurt is uitgewerkt in Hoofdstuk 3. In Bijlage B staat een totaaloverzicht van de voornemens. Daaruit kan ook worden afgeleid welke voornemens voor welke gebieden gelden.

In Tabel 1 is aangegeven welke planvormen en programma's (zie paragraaf 2.2) over welke hoofdonderwerpen gaan. Uit de tabel blijkt dat het Deltaprogramma, het Programma Integraal Riviermanagement, het Programma Noordzee, Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport bijdragen aan meerdere hoofdonderwerpen. De voornemens in deze programma's zijn daarom in afzonderlijke paragrafen toegelicht. Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is onderdeel van het Deltaprogramma, maar ook het belangrijkste klimaatadaptatieprogramma van Nederland, en daarom ook in een afzonderlijke paragraaf uitgewerkt. De overige planvormen en programma's zijn in de paragrafen onder het betreffende hoofdonderwerp toegelicht.

Tabel 1 Samenhang tussen de verschillende planvormen en programma's met hoofdonderwerpen van het Nationaal Water Programma 2022-2027

	Waterveiligheid	Zoetwater	Waterkwaliteit en natuur	Scheepvaart	Klimaatadaptatie
Deltaprogramma (en Hoogwaterbeschermingsprogramma)	X	X		X	X
Overstromingsrisicobeheerplannen (ROR)	X				
Stroomgebiedbeheerplannen (KRW)			X		
Programmatische Aanpak Grote Wateren			X		
Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie					X
Programma Noordzee (inclusief Programma van Maatregelen (KRM))	X		X	X	
Programma Integraal Riviermanagement	X	X	X	X	X

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	X	X	X	X	X
--	---	---	---	---	---

Tot slot wordt er in het Nationaal Water Programma 2022-2027 een aantal overkoepelende thema's uitgewerkt, zoals cybersecurity, duurzaamheid, crisismangement en internationaal. Voor deze thema's zijn, naast de thema's die hierna genoemd worden, geen concrete beleidsvoornemens in beeld die ruimtelijke effecten hebben.

2.3.1

Deltaprogramma

De zes Deltabeslissingen en bijbehorende voorkeursstrategieën uit 2014 worden momenteel herijkt. Deze eerste zes jaarlijkse herijking leidt voor de meeste Deltabeslissingen en voorkeursstrategieën niet tot voorstellen voor ingrijpende aanpassing; veelal wordt een voortzetting van bestaand beleid voorgesteld. Maar er zijn ook nieuwe inzichten die wel vragen om reflectie op en mogelijk aanpassing van het huidige beleid. Hieronder staan de belangrijkste nieuwe inzichten en denkrichtingen die daarbij aan de orde zijn.

Waterveiligheid

Mogelijk gaat op termijn (na 2050) de zeespiegel sneller stijgen. Het kan nodig zijn om de planning van ingrepen in het hoofdwatersysteem daarop aan te passen. Om daar beter zicht op te krijgen is het onderzoeksprogramma zeespiegelstijging opgezet. De resultaten daarvan zullen gebruikt worden om tot onderbouwde besluiten te komen in de tweede zes-jaarlijkse herijking (2026). Voor het IJsselmeergebied is gematigde meerpeilpiekbeheersing als maatregel in beeld. Dat wil zeggen dat de pompcapaciteit zodanig wordt gekozen dat meerpeilpieken met een overschrijdingsfrequentie van circa 1/10 per jaar gelijk zullen blijven.

Zoetwater

- Zeespiegelstijging: het effect van mogelijke extra zeespiegelstijging op de voorkeursstrategie wordt de aankomende periode inzichtelijk gemaakt via het kennisprogramma zeespiegelstijging.
- Zoetwaterdoel 2050: In het Bestuurlijk Platform Zoetwater (BPZ) van 26 september is een zoetwaterdoel voor 2050 vastgesteld als aanvulling op de deltabeslissing zoetwater van DP2015. Dit doel luidt als volgt: In 2050 is Nederland weerbaar tegen zoetwatertekort. Wat weerbaar precies is, wordt regionaal/lokaal in gezamenlijkheid door watergebruikers en waterbeheerders bepaald via het doorlopen van het proces van waterbeschikbaarheid.
- Klimaatbestendige zoetwatervoorziening Hoofdwatersysteem: er is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om het hoofdwatersysteem meer klimaatbestendig te maken. Uit de verkenning lijkt een kansrijke strategie te volgen voor de lange termijn zoetwatervoorziening vanuit het hoofdwatersysteem.
- Waterbeschikbaarheid: het BPZ heeft eind 2018 een kaart met urgente gebieden vastgesteld. Dit zijn gebieden waaraan prioriteit wordt gegeven bij de uitwerking van waterbeschikbaarheid. Afspraak is dat partijen in 2021 in de urgente gebieden waar mogelijk en nodig afspraken hebben gemaakt over acties en maatregelen. Hoge zandgronden is daarbij afhankelijk van de planning van gebiedsprocessen en zal dit maar deels invulling hebben kunnen geven in 2021. Deze maatregelen kunnen leiden tot aanpassing van de voorkeursstrategie.
- Herstel grondwaterstanden: in gebieden waar de grondwatervoorraden in 2018 onder druk hebben gestaan zetten beheerders op korte termijn in op herstel via water- en peilbeheer. Voor de lange termijn is er extra aandacht in de regionale bestuurlijke overleggen over de transitie naar meer water vasthouden op de zandgronden. Deze transitie is al ingezet met het Deltaplan Zoetwater, maar de droogte van 2018 heeft de urgentie sterk benadrukt.
- Impuls Slimwatermanagement: De droogte van 2018 heeft de urgentie benadrukt om betere afspraken te maken in het operationele beheer. Daarom worden gezamenlijke redeneerlijnen uitgewerkt en is er behoefte aan de inrichting van een "dashboard" om over beheergrenzen heen inzicht te krijgen in de stand van zaken en handelingsperspectieven bij een periode van droogte. Via een impuls aan Slimwatermanagement vanuit Beleidstafel Droogte wordt dit geëffectueerd.
- IJsselmeergebied: de langdurige droogte van 2018 heeft onverwachte knelpunten aan het licht gebracht, waaronder verzilting en op het gebied van operationeel beheer. Nieuwe berekeningen laten ook zien dat er voor 2050 problemen kunnen gaan ontstaan met watertekorten. Daarom

worden zowel maatregelen om de watervraag te beperken als maatregelen om het aanbod te stabiliseren of te vergroten onderzocht.

Ruimtelijke adaptatie

Door klimaat gerelateerde ontwikkelingen, zoals clusterbuien en hittestress, neemt de druk in steden toe.

Dit vergt versterking van de inzet op een overstromingsbewuste verstedelijkingsopgave.

Tot slot worden de mogelijkheden verkend om de Nationale Aanpak Vitaal en Kwetsbaar uit te breiden naar alle klimaatdreigingen.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma is een jaarlijks te actualiseren programma dat wordt opgesteld door een alliantie van de waterschappen en Rijkswaterstaat waarin wordt samengewerkt aan versterking van de dijken, dammen, duinen en kunstwerken (zoals sluizen en gemalen) voor een waterveilig Nederland in 2050. Het programma beschrijft de gezamenlijke visie en de bijbehorende aanpak voor de komende jaren en de wijze waarop dit wordt geïmplementeerd.

Een nieuw stelsel van normen voor de waterkeringen en kunstwerken is in 2017 vastgesteld. De nieuwe normen zijn bepaald door een herijking van de risicobenadering voor de waterveiligheid. De overstromingskans staat hierin centraal in plaats van de overschrijdingskans.

In 2017 is de nieuwe landelijke toetsronde voor de primaire waterkeringen op basis van de nieuwe normen gestart. Voor de dijken, dammen, duinen en kunstwerken (zoals sluizen en gemalen) die niet aan de normen voldoen worden versterkingsopgaven geformuleerd. Deze opgaven worden opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

2.3.2

Waterveiligheid

De hoofdlijnen van het waterveiligheidsbeleid worden voortgezet. In het Deltaprogramma en Hoogwaterbeschermingsprogramma worden beperkte beleidswijzigingen en nieuw beleid en beheer ten aanzien van de nationale waterveiligheid verwacht. Dit is uitgewerkt in paragraaf 2.3.1.

Daarnaast worden er vanuit overstromingsrisicobeheerplannen voornemens onderdeel van het Nationaal Water Programma 2022-2027. Hieronder volgt een toelichting op de overstromingsrisicobeheerplannen.

Overstromingsrisicobeheerplannen

De Waterwet en de Omgevingswet verplichten het Rijk tot het vaststellen van de ORBP- en. Deze verplichting komt voort uit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's. Het doel van deze richtlijn is de beperking van de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid.

Nederland maakt vier ORBP-en: voor de stroomgebieden van de Rijn, de Maas, de Schelde en de Eems. De ORBP-en moeten elke zes jaar worden getoetst en zonodig bijgesteld. In 2021 lopen de huidige ORBP-en af. In de ORBP-en worden bestaande doelen en maatregelen voor overstromingsrisicobeheer opgenomen. Als bijlage bij de ORBP-en zal een maatregelentabel worden opgenomen, die door het Rijk in overleg met de betrokken partijen wordt samengesteld. De bestaande bevoegdheden veranderen niet. De vier ORBP-en vormen één bijlage bij het Nationaal Water Programma 2022-2027.

Nederland is, op basis van overstromingsrisico en economische gevolgen bij overstroming, op kaart ingedeeld in vier categorieën gebieden met een potentieel significant overstromingsrisico (zie Figuur 2). De grens voor significantie ligt bij één dode per overstroming en/ of meer dan 40 miljoen euro schade per overstroming. De vier categorieën gebieden zijn:

- a. Gebieden die kunnen overstromen vanuit het hoofdwatersysteem en niet beschermd zijn door primaire waterkeringen.
- b. Gebieden die kunnen overstromen vanuit het hoofdwatersysteem en wel beschermd zijn door primaire waterkeringen.
- c. Gebieden die kunnen overstromen vanuit een regionaal watersysteem en wel beschermd zijn door waterkeringen

d. Gebieden die kunnen overstromen vanuit een regionaal watersysteem en niet beschermd zijn door waterkeringen.

De kern van de ORBP-en is een overzicht van de doelen voor alle wateren en een samenvatting van de maatregelen die de lidstaat treft om deze doelen te bereiken. Het algemene doel is in Nederland het overstromingsrisico op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau houden. De ORBP-en worden in overleg met betrokken partijen als waterschappen, provincies en veiligheidsregio's opgesteld.

Voor de gebieden in categorie b wordt het doel en de maatregelen om de waterveiligheid te vergroten opgenomen in de ORBP- en. Het doel voor deze gebieden is om uiterlijk in 2050 de kans op overlijden door een overstroming voor iedereen die achter de primaire waterkeringen woont kleiner dan of gelijk aan 1 op 100.000 per jaar te bereiken.

In de ORBP- en wordt verwezen naar het Hoogwaterbeschermingsprogramma, omdat het een maatregelenprogramma is om normen voor waterkeringen en kunstwerken voor de bescherming tegen overstroming van categorie b gebieden te halen. Daarover staat in paragraaf 2.3.1 een toelichting.

Figuur 2 Gebieden met potentieel significante overstromingsrisico's in stroomgebieddistricten waarvoor ORBP-en worden opgesteld.

2.3.3

Zoetwater

De hoofdlijnen van het nationale zoetwaterbeleid worden voortgezet. In het Deltaprogramma worden beperkte wijzigingen en nieuw zoetwaterbeleid voorzien. Dit is uitgewerkt in paragraaf 2.3.1.

Hieronder staan de voornemens voor het overige zoetwaterbeleid dat in het Nationaal Water Programma 2022-2027 wordt opgenomen:

- De minister zet in op meer structurele maatregelen gericht op een klimaatbestendig grond- en oppervlaktewatersysteem, ruimtelijke inrichting en grondgebruik. Dit leidt tot verdere uitwerking van de waterbeschikbaarheid in het Deltaprogramma.
- Beleidsregel hoe om te gaan met chloride in drinkwater en oppervlaktewater.
- Beheergrensoverschrijdende afspraken over de waterverdeling in omstandigheden van (dreigend) watertekort of -overlast.

2.3.4

Waterkwaliteit en natuur

De hoofdlijnen van het huidige waterkwaliteitsbeleid worden voortgezet. Vanuit de volgende plannen en programma's worden beperkte wijzigingen en nieuw beleid en beheer verwacht:

- Stroomgebiedbeheerplannen
- Programmatische Aanpak Grote wateren
- Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater

Stroomgebiedbeheerplannen

De Waterwet en de Omgevingswet verplichten het kabinet tot het vaststellen van de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP-en) voor de vier internationale stroomgebieddistricten in Nederland: Rijn, Maas, Schelde en Eems. Deze plannen moeten elke zes jaar worden herijkt.

De kern van de plannen per stroomgebieddistrict is een overzicht van de doelen voor alle wateren en een samenvatting van de inrichtingsmaatregelen die de lidstaat treft om deze doelen te bereiken. Deze maatregelen worden door het kabinet in overleg met betrokken partijen samengesteld. Uiterlijk in 2027 moeten de doelen zijn gerealiseerd. Deze verplichting en planvorm komen voort uit de Europese Kader Richtlijn Water (KRW).

In 2021 lopen de huidige SGBP-en af. In de SGBP-en 2022-2027 worden de maatregelen tot en met 2027, inclusief de factsheets per waterlichaam, opgenomen. De plannen vormen een bijlage van het Nationaal Water Programma 2022-2027.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

De in 2018 gestarte Programmatische Aanpak Grote Wateren richt zich op toekomstbestendige wateren met hoogwaardige natuur die goed samengaat met een krachtige economie. Daarbij geldt als opgaven:

- Meer ruimte voor natuurlijke processen
- Verbeteren van de verbinding tussen de grote wateren en de natuurgebieden in en rondom de grote wateren
- Aanleg van ontbrekende habitats

Om bovenstaande te bereiken regisseert het kabinet in samenspraak met de regio tot circa 2050 de programmering van een groslijst van 33 maatregelen. Deze maatregelen zijn aanvullend op de verbeterprogramma's voor KRW en Natura 2000. Met de realisatie van de opgaven zijn maatschappelijke opgaven als verstedelijking, recreatie, transport en bedrijvigheid beter in te passen. Een aantrekkelijkere leefomgeving bevordert het vestigingsklimaat in de regio. Voor Grevelingen en Eems-Dollard zijn al maatregelen geprogrammeerd. De programmering van een volgende tranche maatregelen wordt eind 2019 vastgesteld. Ook in 2020 kunnen nog maatregelen worden geprogrammeerd.

Delta aanpak Waterkwaliteit en zoetwater

Het Rijk levert binnen de Delta aanpak Waterkwaliteit en zoetwater samen met haar medeoverheden extra inspanning om de KRW en Natura 2000-doelstellingen te kunnen halen. Met de Delta aanpak wordt

een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater beoogd. De prioriteit ligt bij het terugdringen van nutriënten, medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en opkomende stoffen. Daarvoor worden de volgende afspraken tussen het Rijk en medeoverheden opgenomen in het Nationaal Water Programma 2022-2027:

- Ketenaanpak medicijnresten
- Maatregelenprogramma gewasbeschermingsmiddelen open teelt
- Hoofdlijnenakkoord glastuinbouw
- Uitvoeringskader opkomende stoffen (groeidocument)
- 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Mogelijk worden er door het kabinet ook afspraken gemaakt met medeoverheden over het terugdringen van opkomende stoffen, PFAS, zwerfafval en microplastics.

2.3.5 *Scheepvaart*

Met de inwerkingtreding van de NOVI in 2022 vervalt de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor de binnenvaart en vaarwegen en voor de mainport Rotterdam en andere zeehavens gaan de strategische relevante onderdelen van het beleid over in de NOVI, waardoor ook in de NOVI er een waarborg is voor het vlot en veilig afwikkelen van het scheepvaartverkeer op doorgaande vaarroutes op de rijkswateren. Omdat het Nationaal Water Programma 2022-2027 een uitwerking betreft van de NOVI wordt deze hoofdlijn van het scheepvaartbeleid ook in het Nationaal Water Programma 2022-2027 opgenomen.

2.3.6 *Klimaatadaptatie*

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is onderdeel van het Deltaprogramma (zie paragraaf 2.3.1) en gaat ook over het hoofdwatersysteem en het hoofdvaarwegennet. In 2017 is het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie gereedgekomen. Met dit Deltaprogramma wil het kabinet samen met medeoverheden versneld wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen aanpakken. De kern van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.

Er zijn geen gebiedsgerichte ruimtelijke maatregelen in opgenomen.

De hoofdlijnen van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie worden voortgezet. Vanuit de herijking van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën worden enkele wijzigingen verkend:

- Het formuleren van tussendoelen voor 2020 en 2050.
- De termen waterbestendigheid en waterrobuust worden concreter ingevuld.
- Eventuele verbreding van de nationale aanpak vitaal en kwetsbaar met wateroverlast en hitte.

2.3.7 *Programma Noordzee 2022-2027*

De planperiode van de beleidsnota Noordzee 2016-2021 en van de Mariene Strategie deel 3 (Programma van Maatregelen) lopen in 2021 af. De hoofdlijnen van de huidige beleidsnota worden voortgezet.

Daarnaast zijn de volgende wijzigingen voorzien:

- Aanwijzing en bescherming van natuurgebieden.
- Het aanpassen van aard en omvang van de huidige visserijvloot op de Noordzee.
- De ruimtelijke inpassing van scheepvaartroutes op de Noordzee, en een beleidskader voor doorvaart in windparken.
- Uitbreiding van het aantal windparken op zee na 2030, waarvoor nieuwe windenergiegebieden moeten worden aangewezen, met een omvang van 20 tot 40 gigawatt, en voor eventuele extra opgaven (Klimaatakkoord).
- Een afwegingskader voor meervoudig ruimtegebruik in windparken op zee, bijvoorbeeld ten behoeve van aquacultuur, passieve visserij en alternatieve vormen van energiewinning.
- Aanpassing van de zandwinstrategie van de Noordzee als gevolg van andere (beleids)ontwikkelingen.
- Het vastleggen van een beleidskader Kunstmatige Eilanden in Zee.
- Mogelijke verplaatsing van militaire oefenterreinen als gevolg van andere (beleids)ontwikkelingen.
- Eventueel nieuw beleid op basis van een beleidsverkenning Duurzame Blauwe Economie.
- Bij het aanpassen van gebieden op zee voor een bepaald doel (bijvoorbeeld zandwingebieden, kavelbesluiten voor windenergie of natuurgebieden) een gebiedspaspoort opstellen ten behoeve van het stimuleren van multifunctioneel gebruik.

- Internationalisering net op zee: hybride projecten (combinatie van interconnectoren met netaansluitingen van windparken op zee).
- Verkenning aanlanding transportverbindingen voor de energie, zowel in de vorm van elektriciteit als voor andere energiedragers, zoals waterstof.
- Onderzoeken hoe om te gaan met monitoringsverplichting voor onbepaalde tijd voor verlaten leidingen.
- Kleine veldenbeleid, elektrificatie en integratie van olie- en gaswinning in het Noordzee-energiesysteem, inclusief de uitfasering, verwijdering en mogelijk hergebruik van olie- en gasinfrastructuur.
- Aanvullende maatregelen in de Mariene Strategie Deel 3 (Programma van Maatregelen KRM).
- Onderzoek naar eventuele aanpassingen aan de huidige voorkeursstracés voor kabels- en leidingen uit de Beleidsnota Noordzee, o.a. voor de aanlanding van de netten op zee windparken na 2030.
- Routekaart Energie uit Water
- Routekaart Waterstof
- Routekaart Carbon Capture and Storage (CCS)
- Productie en/of opslag van “groene waterstof” op zee..
- Opslag (CCS) en hergebruik (CCUS) van CO2 in lege gasvelden op de Noordzee.

2.3.8

Programma Integraal Riviermanagement

In het programma Integraal Riviermanagement (IRM) werken Rijk en regio samen aan een integrale systeemgerichte aanpak voor het rivierengebied. In het rivierengebied spelen verschillende opgaven. Het gaat om opgaven voor waterveiligheid, bevaarbaarheid, zoetwaterbeschikbaarheid, ecologische waterkwaliteit en natuur en ruimtelijk-economische opgaven. Het programma IRM gaat beleid voor het rivierengebied vastleggen en ook de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid. Dit zal gebeuren in een apart Programma onder de Omgevingswet voor het rivierengebied (POW IRM). In het Nationaal Water Programma 2022-2027 worden de hoofdlijnen van IRM, voor zover gereed, opgenomen. In het POW IRM komt de nadere uitwerking. Dit zal gaan om een toekomstbeeld op het rivierengebied in 2050, ingevuld met een aantal te nemen maatregelen, in ieder geval voor rivierverruiming en een werkwijze voor de uitvoeringsfase. Voor een groot deel zal het toekomstbeeld IRM voortbouwen op het huidige beleid op de verschillende thema's. Voor een aantal beleidsterreinen is nog een nadere aanscherping van het beleid nodig of moet zelfs nieuw beleid worden ontwikkeld. Deels zal dit gaan om een bevestiging van huidig beleid en deels om nieuwe beleidskeuzes.

De volgende twee beleidskeuzes worden in het programma IRM voorbereid:

- Behoud en uitbreiding van afvoercapaciteit: in behoud rivierbed (bergend vermogen) en in centimeters verlaging van de hoogwaterstand, met een eventuele toedeling van centimeters waterstandsverlaging naar functies.
- Rivierbodemplugging: keuze of de rivierbodem op een bepaald niveau moet worden gehandhaafd om daarmee verdere verlaging van laagwaterstanden of verhoging van de hoogwaterstanden te voorkomen.

Deze beleidskeuzes dragen bij aan het oplossen van verschillende opgaven die spelen in het rivierengebied en vragen om een integrale afweging. Het programma IRM volgt, deels parallel aan het opstellen van het Nationaal Water Programma 2022-2027, een traject om tot keuzes te komen die worden vastgelegd in het POW IRM.

2.3.9

Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport

De Rijksoverheid werkt samen met andere overheden aan het veilig, bereikbaar en leefbaar houden van Nederland. Dit doen zij door te investeren in betere wegen, het spoor en waterwegen. Alle investeringen hiervoor staan in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT).

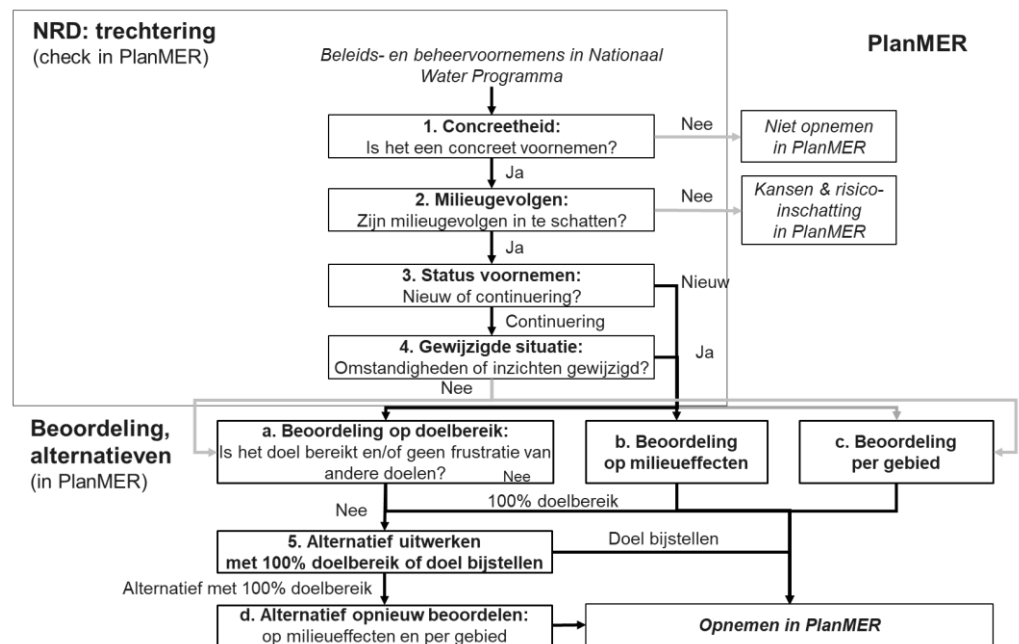
In het MIRT zijn onder andere rijksprojecten en rijksprogramma's opgenomen, waarmee wordt gewerkt aan de bereikbaarheid, veiligheid en ruimtelijke inrichting van Nederland. Het MIRT bevat de concrete uitwerkingen van investeringsprojecten en –programma's voor aanleg, beheer en onderhoud. De programma's en projecten waarvoor al een MER is opgesteld zijn onderdeel van de 'referentiesituatie' (zie hoofdstuk 3). De overige projecten en programma's die gaan over het hoofdwatersysteem en hoofdvaarwegennet zijn onderdeel van het Nationaal Water Programma 2022-2027.

3 De milieueffectrapportage

Dit hoofdstuk geeft aan hoe in de planmer wordt omgegaan met de beleids- en beheervoorname in het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. Paragraaf 3.1 beschrijft hoe de voorname gecategoriseerd worden. Hiervoor is een trechterproces ontwikkeld. De trechtering is bepalend voor het al dan niet beoordelen van de voorname in de planmer en de wijze waarop dit gebeurt. De uitkomsten van een voorlopig trechterproces staan in bijlage B van deze NRD. In de planMER-fase wordt dit trechterproces nogmaals uitgevoerd, wanneer de voorname nader zijn bepaald en uitgewerkt. In paragrafen 3.2 staat hoe de beoordeling van de voorname zal plaatsvinden voor, afhankelijk van de uitkomst van het trechterproces, doelbereik, milieueffecten en/ of gebieden. Tot slot volgt in paragraaf 3.3 een beschouwing over de referentiesituatie en alternatieven.

3.1 Trechterproces; reikwijdte

Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven is op basis van verschillende onderdelen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 een aantal beleid- en beheervoorname gedefinieerd. In de planmer worden de voorname die ruimtelijke aspecten hebben op de milieueffecten beoordeeld. Om te beoordelen of en hoe een voorname van het Nationaal Water Programma 2022-2027 moet worden beoordeeld, vindt er een trechterproces plaats. Dit proces is weergegeven in Figuur 3. Eronder staat een toelichting op het trechterproces. De voorname die ‘overblijven’ na de trechtering worden in het planMER beoordeeld. Dit is uitgewerkt in de volgende paragraaf.

Figuur 3 Trechterproces van beleid- en beheervoorname in Nationaal Water Programma 2022-2027 die in het planMER terechtkomen en de wijze van beoordeling en alternatievenformulering.

Het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 en het planMER worden gelijktijdig opgesteld. De uitkomsten van de effectbeoordeling kunnen aanleiding zijn om de voorname in het Nationaal Water Programma 2022-2027 bij te stellen.

Het trechterproces vindt alleen plaats voor voorname die in de planperiode 2022-2027 worden gerealiseerd. De trechtering bestaat uit vijf ‘zeven’, die hieronder worden beschreven.

Zeef 1: concreetheid

Deze zeef is erop gericht onderscheid te maken in procesmatige voornemens en concrete beleid- en beheervoornemens. Procesmatige voornemens zijn bijvoorbeeld intenties in een proces die kunnen leiden tot nieuw beleid en beheer, bestuurlijke afspraken over uitvoering, het ontwikkelen van (wettelijke) instrumenten en handreikingen of nader onderzoek. Effecten van dergelijke voornemens zijn niet in te schatten omdat de aard van eventuele vervolgbesluiten nog onduidelijk is. Alleen de concrete voornemens gaan door naar zeef 2.

Zeef 2: milieugevolgen

Alleen voornemens waarvan de milieugevolgen zijn in te schatten worden onderzocht in het planMER en gaan door naar de derde zeef. In deze tweede zeef wordt gefilterd aan de hand van de volgende vragen:

- a. Treden er mogelijk milieueffecten op?
- b. Heeft het voornemen een ruimtelijke component?
- c. Zijn er mogelijk significante negatieve gevolgen voor de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen?

Als er op één van deze vragen een bevestigend antwoord komt, dan gaat het voornemen door naar zeef 3. Voornemens zonder milieugevolgen worden in het planMER beschouwd op kansen en risico's die gebruikt kunnen worden voor vervolgbesluiten.

Zeef 3: status

De status van een voornemen bepaalt de wijze waarop deze in het planMER wordt beoordeeld. Voornemens die nieuw zijn, die dus niet in het Nationaal Waterplan 2016-2021 of het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 stonden, worden volledig beoordeeld in het planMER; zowel op doelbereik, milieueffecten als op gebieden. Voornemens die in feite continuering zijn van huidig nationaal beleid en beheer gaan door naar zeef 4.

Zeef 4: gewijzigde situatie

Voornemens die worden gecontinueerd én waarvoor er sprake is van gewijzigde situaties of nieuwe kennis en inzichten, worden volledig opnieuw beoordeeld in het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027. De verwachte milieueffecten kunnen door deze gewijzigde omstandigheden en/of nieuwe kennis en inzichten namelijk anders uitvallen dan in de eerdere planMER-en was voorzien.

Voornemens uit het Nationaal Waterplan 2016-2021 en het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 die worden voortgezet zijn reeds beoordeeld in de planMER-en bij deze plannen en hoeven daarom in principe voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 niet opnieuw te worden onderzocht. De verandering ten opzichte van de referentiesituatie van continuering van bestaand beleid is immers per definitie gelijk aan nul. Wel worden deze voornemens meegenomen bij de beoordeling van doelbereik en in de effectbeoordeling op gebiedsniveau, omdat ze cumulatief met andere voornemens invloed hebben op doelbereik en gebiedseffecten.

In Tekstkader 6 staat een overzicht van gewijzigde situaties waarmee in het planMER rekening wordt gehouden.

Overzicht van gewijzigde situaties

Gewijzigde fysieke omstandigheden:

- Gevolgen van klimaatverandering
- Versnelde zeespiegelstijging
- Toename zoutinvasie
- Toenemende kans op droogte
- Versnelde toename van kans op hittegolf
- Toename invasieve exoten

Nieuwe kennis en inzichten:

- Sociaaleconomische ontwikkelingen
- Energietransitie brengt grote opgaven met zich mee, waaronder ruimtelijke ingrepen (windparken, zonneparken, etc.)

Nieuwe wet- en regelgeving

- Doorontwikkeling Beoordelings- en Toets-instrumentarium voor de waterkeringen
- Nieuwe stikstofaanpak door de Raad van State-uitspraak over het Programma Aanpak Stikstof

Tekstkader 6 Overzicht van gewijzigde situaties waaraan in de planmer wordt getoetst (zeef 4).

Zeef 5: alternatieven of doel bijstellen

Uit de planMER blijkt voor het totaal van de voornemens of hiermee de nationale waterdoelen (zie paragraaf 3.2) en de doelen voor de gebieden kunnen worden bereikt, of niet. Indien niet, dan vindt een oriëntatie plaats of extra inspanningen realistisch zijn om het doel alsnog te behalen. Dit leidt dan tot een alternatief op het originele voornemen en dan wordt het trechterproces en de milieueffectbeoordeling (deels) opnieuw uitgevoerd. Als een dergelijk alternatief niet realistisch is, dan wordt dit gemotiveerd en dient het doel te worden bijgesteld.

Een andere reden om een alternatief te ontwikkelen en opnieuw te beoordelen ligt in de Wet natuurbescherming, namelijk als er zeker significante gevolgen optreden en een ADC-toets nodig is (alternatieven maakt hier deel vanuit).

Resultaat van de trechtering

Een eerste trechtering van het voorgenomen beleid en beheer in het Nationaal Water Programma 2022-2027 heeft voor de totstandkoming van deze NRD plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot de resultaten in Bijlage B. In de planmer zal de trechtering op basis van de dan actuele informatie over de voornemens opnieuw worden doorlopen.

3.2

Werkwijze effectbeoordeling detailniveau

De beoordelingen worden op basis van expert judgement ingeschat. Deze beoordelingen worden kwalitatief beschreven. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen kortetermijn- en langetermijneffecten. Kortetermijn effecten vinden plaats in de planperiode van het Nationaal Water Programma 2022-2027, dus voor de situatie rond 2027. Langetermijneffecten rond 2050 door de voornemens van nu worden in het planMER inzichtelijk gemaakt op basis van een gevoeligheidsanalyse.

In de volgende paragrafen zijn de beoordelingsaspecten en -criteria kort aangestipt. In het planMER worden de beoordelingscriteria verder toegelicht en wordt aangegeven hoe de effectbeoordeling in algemene zin tot stand is gekomen.

Voor het kwalitatief uitdrukken van de effecten van de voornemens wordt gebruik gemaakt van onderstaande vijfpuntsschaal:

- Sterk negatief (- -)
- Negatief (-)
- Neutraal (0)
- Positief (+)

- Sterk positief (++)

Het referentiealternatief vormt het kader waartegen de effecten van de voornemens van het Nationaal Water Programma 2022-2027 worden afgezet. Het referentiealternatief wordt gevormd door de huidige situatie en rekening houdend met bestaand beleid en de autonome ontwikkelingen.

Een uitzondering op de vijfpuntsschaal vormt de passende beoordeling op basis van de Wet natuurbescherming. In de passende beoordeling staat de significantie van effecten op instandhoudingsdoelstellingen centraal, zowel van de individuele voornemens als in cumulatie met alle voornemens en andere plannen en projecten. Hiervoor wordt een stoplichtmethode gebruikt (zie Figuur 4). Er wordt eerst bepaald op welke Natura 2000-gebieden effecten zijn te verwachten door de voornemens, waarna voor deze gebieden een passende beoordeling plaatsvindt. In afwijking van de referentiesituatie voor het planMER, waar rekening wordt gehouden met autonome ontwikkelingen in de planperiode (zie ook paragraaf 3.3.1), bestaat de referentiesituatie bij een passende beoordeling uit de huidige situatie.

Legenda	Weergave van het effect
Geen significante effecten	
Geen significante effecten na mitigatie	
Significante effecten niet uitgesloten	

Figuur 4 Stoplichtmethode die wordt gehanteerd voor de passende beoordeling op grond van de Wet natuurbescherming.

3.2.1

A: Beoordelingskader doelbereik, mogelijke alternatieven

In het planMER wordt allereerst getoetst aan de nationale waterdoelen. Dat kan reden zijn om alternatieven te formuleren (zie paragraaf 3.1, zeef 5). Het beoordelingskader hiervoor is gebaseerd op de planMER-en voor het Nationaal Waterplan 2016-2021 en het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 en uitgebreid met andere relevante doelstellingen uit de NOVI. Onderstaande tabel bevat een opzet voor het beoordelingskader voor de toets op doelbereik. Deze doelen zijn allen watergerelateerd. Op het moment van schrijven van deze NRD is het Nationaal Water Programma 2022-2027 nog niet genoeg gevorderd om invulling te kunnen geven aan de exacte wijze van toetsing. Bij de start van de planmer zal dit worden uitgewerkt.

Tabel 1 Beoordelingsaspecten op doelbereik op basis van de wettelijke taken, de hoofdonderwerpen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 en de belangen in de NOVI.

Doelbereik thema's	Beoordelingsaspecten
Waterveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving
Zoetwater	<ul style="list-style-type: none"> • Waarborgen van een duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater
Waterkwaliteit en natuur	<ul style="list-style-type: none"> • Waarborgen van een goede ecologische waterkwaliteit • Waarborgen van een goede (fysisch) chemische waterkwaliteit • Verbeteren en beschermen van de biodiversiteit

Scheepvaart	<ul style="list-style-type: none"> • Waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem • In stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit
Klimaatadaptatie	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving • Realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit

3.2.2

B: Beoordelingskader milieueffecten

Voor de beoordeling van het voorgenomen beleid en beheer op de milieueffecten wordt onderstaand beoordelingskader (zie Tabel 3) gehanteerd. Deze lijst van beoordelingsaspecten is gebaseerd op de planMER-en voor het Nationaal Waterplan 2016-2021 en het Beheer- en Ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 en op het Rad van de leefomgeving uit het planMER voor de NOVI. Water gerelateerde doelen zitten niet in dit beoordelingskader, maar zijn onderdeel van de beoordeling op doelbereik (zie paragraaf 3.2.1).

Tabel 2 Beoordelingskader milieueffecten

Thema	Beoordelingsaspecten	Voorgestelde aanpak
Natuur	Natura 2000-gebieden (passende beoordeling)	Kwalitatief op basis van de mate waarin er negatieve effecten zijn voor Natura 2000-gebieden: habitats en/ of soorten
	Ecosystemen en ecologische relaties, mede ten behoeve van soorten in brak en zout water (zoet-zout-gradiënt), in zoetwater en op land	Kwalitatief op basis van de mate waarin sturingsvariabelen van ecosystemen worden aangetast
	Beschermde soorten (beschermde soorten op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn, Kaderrichtlijn Water en Kaderrichtlijn mariene strategie)	Kwalitatief op basis van de mate waarin er voorwaarden voor de instandhouding van (zwaar) beschermde soorten worden aangetast
Bodem	Bodemstructuur/-waarden en bodemdaling	Kwalitatief op basis van de mate waarin bodemstructuur/ -waarden worden aangetast en/ of negatieve effecten op bodemdaling optreden
	Verontreinigingen	Kwalitatief op basis van de mate waarin verontreinigingen optreden
	Grondwaterstanden en -stroming	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten op grondwaterstanden en -stroming optreden
Gebruiksfuncties	Wonen	Kwalitatief op basis van de mate waarin de woonfunctie wordt aangetast. Zie RWS.nl/Omgevingswijzer
	Landschap: openbare ruimte, beleving, stilte, duisternis	Kwalitatief op basis van de mate waarin landschappelijke kwaliteiten worden

Thema	Beoordelingsaspecten	Voorgestelde aanpak
		aangetast.
	Cultuurhistorie, erfgoed, archeologie	Kwalitatief op basis van de mate waarin cultuurhistorische, erfgoed en archeologische waarden worden aangetast
	Industrie/bedrijven (inclusief energie)	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten op de industriële activiteiten en bedrijvigheid optreden
	Landbouw	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten voor de landbouwsector optreden
	Visserij	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten voor de visserijsector optreden
	Recreatie (o.a. zwemwater)	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten voor de recreatiesector optreden
Duurzaamheid	CO ₂ en andere broeikasgassen	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten op CO ₂ -emissie en andere broeikasgassen optreden
	Natuurlijke hulpbronnen: minerale en fossiele hulpbronnen, circulariteit, materiaalgebruik	Kwalitatief op basis van de mate waarin effecten op natuurlijke hulpbronnen optreden

3.2.3 C: Beoordeling per gebied

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 onderscheidt een aantal watersystemen, waarvoor het van belang is om gebiedsgewijs effecten in beeld te krijgen en tevens de cumulatie van alle voornemens per gebied. Er wordt daarom beoordeeld hoe het voorgenomen beleid en beheer regionaal uitwerkt, zowel afzonderlijk als in cumulatie¹. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het beoordelingskader voor milieueffecten (zie vorige paragraaf), maar het detailniveau van deze beoordeling per gebied is gedetailleerder en er wordt nader ingegaan op de effecten van voorgenomen gebiedsgericht beleid, beheer en maatregelen.

3.3 Referentiesituatie en alternatieven

3.3.1 Referentiesituatie

Alle concrete voornemens worden beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Onder de referentiesituatie wordt conform de mer-systematiek verstaan:

1. Een beschrijving van de huidige situatie.
2. Aangevuld met autonome ontwikkelingen voor het referentiejaar 2027 (het einde van de planperiode). Deze bestaan uit:

¹ Hiermee geeft het planMER Nationaal Water Programma 2022-2027 invulling aan de aanbeveling van de Commissie mer voor het nieuwe planMER voor het Beheer- en Ontwikkelplan voor de rijkswateren (zie <https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p29/p2996/a2996ts.pdf>).

- I. Voortzetting van bestaande voornemens, waarvoor de inzichten en/of omstandigheden niet zijn gewijzigd. Daarvoor wordt alleen een specifieke beoordeling op milieueffecten gedaan in het planMER, maar ze worden niet beoordeeld op doelbereik of per gebied (zie Figuur 3).
- II. Voornemens die al zijn vastgesteld en met zekerheid zullen worden doorgevoerd in de planperiode (dus vóór 2027). Het betreft bijvoorbeeld alle voornemens waarvoor MIRT2 besluiten² zijn genomen: De projecten waarvoor al een MER is opgesteld zijn onderdeel van de 'referentiesituatie'. De overige projecten zijn onderdeel van de 'voorgenomen activiteiten' (zie paragraaf 2.2).
- III. Voornemens van andere landen die van invloed zijn op het Nationaal Water Programma 2022-2027. Dit betreft in eerste instantie de buurlanden en landen die grenzen aan het Nederlandse deel van de Noordzee. Deze informatie zal actief worden opgehaald in samenwerkingsverbanden waarbij Nederland is aangesloten.

Voor ieder van de drie beoordelingen (doelbereik, milieueffecten, gebieden) in het planMER wordt een referentiesituatie opgesteld aan de hand van de betreffende beoordelingskaders. Hierbij zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande kwantitatieve data die beschikbaar zijn, bijvoorbeeld uit monitoringsprogramma's en databases van onder andere PBL en RIVM.

3.3.2

Alternatieven

Conform de Wet milieubeheer ligt de uitdaging in planmer-en om alternatieven te bepalen, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen. Voor de planmer voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 is het voorstel om voor de alternatievenontwikkeling de beoordeling van de voornemens op doelbereik als uitgangspunt te nemen. Daarvoor worden de volgende stappen doorlopen.

1. De voornemens bestaan uit afgewogen aanpakken. Het traject hoe deze tot stand zijn gekomen wordt in het planMER nader beschreven, inclusief milieuoverwegingen die daarbij een rol hebben gespeeld.
2. Zoals eerder in paragraaf 3.2.1 aangegeven worden de voornemens getoetst aan doelbereik. Er zijn twee redenen om eventuele alternatieven te formuleren:
 - I. Als blijkt dat het doel waarvoor een voornemen is geformuleerd mogelijk niet gehaald zal worden.
 - II. Als het voornemen het behalen van andere doelen frustreert.
3. Zoals in figuur 3 is weergegeven kan vervolgens het doel worden bijgesteld of er kan een alternatief op het voornemen worden geformuleerd. Een alternatief op een voornemen bestaat uit een extra inspanning in aanvulling op het voornemen waarmee het doel wél kan worden bereikt óf andere doelen niet worden gefrustreerd.
4. De alternatieven worden vervolgens opnieuw beoordeeld op milieueffecten en voor de relevante gebieden waar ze invloed uitoefenen, als zodanig en in cumulatie met andere voornemens.

² Het MIRT richt zich op financiële investeringen in ruimtelijke projecten en programma's voor aanleg, beheer en onderhoud. Een MIRT2 besluit betekent dat de verkenning is uitgevoerd en er een voorkeursbesluit is genomen. Hierop volgen de planuitwerking en realisatie.

4 Het vervolg

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen het proces dat wordt doorlopen voor de totstandkoming van het Nationaal Water Programma 2022-2027 en het planMER dat daarvoor wordt opgesteld. Het Nationaal Water Programma 2022-2027 moet uiterlijk 22 december 2021 worden vastgesteld. Rekening houdend met de termijnen van terinzagelegging moet het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 op 22 december 2020 gereed zijn. Het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 en het planMER daarvoor worden tegelijkertijd ter inzage gelegd. De zienswijzen op het ontwerpprogramma worden verwerkt in het definitieve Nationaal Water Programma 2022-2027. Dat betekent dat parallel aan het opstellen van de Nationaal Water Programma 2022-2027 de planmer plaatsvindt en tussentijds bevindingen van het PlanMER worden teruggekoppeld ingebracht in het proces voor de totstandkoming van het Nationaal Water Programma 2022-2027. De volgende paragraaf geeft een beknopte beschrijving van het participatieproces voor de totstandkoming van het Nationaal Water Programma 2022-2027. Daarbij wordt aangesloten op de stappen van de planmer. Deze stappen zijn toegelicht in paragraaf 4.2. Ook wordt toegelicht hoe invulling wordt gegeven aan de raadpleging over reikwijdte en detailniveau voor de milieueffectrapportage voor het Nationaal Water Programma 2022-2027.

4.1 Participatieproces Nationaal Water Programma 2022-2027

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 raakt veel partijen, die worden betrokken in het proces van de totstandkoming. Dit sluit aan bij de Omgevingswet waarin participatie een belangrijke rol speelt. Het participatieproces kent formele en informele momenten. Er zijn twee formele zienswijzenprocedures (zie paragraaf 4.2), en er vindt een consultatie van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving plaats. Daarnaast worden er informele themasessies en gebiedssessies georganiseerd voor maatschappelijke en belangenorganisaties en andere overheden. Deze stappen zijn vastgelegd in het participatieplan waarop tegelijkertijd met de NRD bij de kennisgeving om reactie wordt gevraagd.

4.2 Planmer-procedure

Het Nationaal Water Programma 2022-2027 vormt straks een kader voor toekomstige besluiten over plannen en activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Voor dergelijke plannen van de overheid moet de procedure van de milieueffectrapportage worden doorlopen (planmer, zie ook paragraaf 1.2). De planmer is juridisch gekoppeld aan de planprocedure van het Nationaal Water Programma 2022-2027. Dit betekent dat het planMER moet worden opgesteld vóór de vaststelling van het Nationaal Water Programma 2022-2027 in 2021 kan plaatsvinden.

De procedure omvat zes stappen in de tijd die hieronder worden toegelicht.

1) Kennisgeving (november 2019)

Door een kennisgeving in de Staatscourant en in de Volkskrant wordt eenieder geïnformeerd over het voornemen van de minister van Infrastructuur en Waterstaat - in overeenstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - om het Nationaal Water Programma 2022-2027 voor te bereiden en vast te gaan stellen. De openbare kennisgeving vormt de formele start van de planmer; in de kennisgeving is aangegeven dat de planmer wordt doorlopen. Eenieder wordt in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken op het voorgenomen Nationaal Water Programma 2022-2027. Ieder die een zienswijze indient krijgt daarop een reactie.

2) Raadpleging over reikwijdte en detailniveau (november - december 2019)

Deze NRD wordt in de periode tot eind november 2019 ter inzage gelegd. Deze wordt benut om enerzijds eenieder de gelegenheid te geven om zienswijzen in te dienen (zie 'kennisgeving'), maar ook om de bestuursorganen en wettelijke adviseurs te raadplegen over de benodigde reikwijdte en detailniveau van het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027. Het betreft de volgende bestuursorganen en wettelijke adviseurs:

- Omdat decentrale overheden een belangrijke rol vervullen bij de uitvoering van het beleid, zullen deze worden geraadpleegd via bestaande gremia waarin het Rijk overleg voert met provincies, waterschappen en gemeenten.
- Omdat de plannen mogelijk milieugevolgen kunnen hebben op buurlanden, worden ook de relevante bestuursorganen over de grens geraadpleegd, namelijk Duitsland en België én - vanwege keuzes over de Noordzee - het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Noorwegen.
- Verder worden ook de wettelijke adviseurs van het Rijk geraadpleegd over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. Het betreft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Ook de Commissie mer zal gevraagd worden om advies te leveren over de benodigde reikwijdte en detailniveau voor het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027.

3) Bepaling reikwijdte en detailniveau (januari 2020)

Op basis van de inzichten, adviezen uit de raadpleging en advies van de Commissie mer, bepaalt de minister van Infrastructuur en Waterstaat - in afstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- de reikwijdte en detailniveau van het op te stellen planMER. In het planMER wordt aangegeven hoe met de inzichten en adviezen is omgegaan.

4) Opstellen planMER (februari - december 2020)

Na de raadpleging over reikwijdte en detailniveau wordt het planMER voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 opgesteld. Voor het Nationaal Water Programma 2022-2027 moet tevens een passende beoordeling worden opgesteld, dit vindt plaats op structuurniveau. De passende beoordeling wordt als bijlage bij het planMER opgenomen. Het planMER wordt in december 2020 ter inzage gelegd.

5) Openbare kennisgeving planMER en ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027, ter visie legging en toetsingsadvies (december 2020 - juni 2021)

Het planMER wordt gedurende zes maanden gelijktijdig met het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 ter inzage gelegd. Op beide documenten mag eenieder zienswijzen naar voren brengen volgens de zienswijzeprocedure. De buurlanden (België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Noorwegen) worden over het planMER en het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 geraadpleegd. Indien uit het planMER blijkt dat er grensoverschrijdende effecten kunnen optreden, wordt het planMER en Nationaal Water Programma 2022-2027 ook in de betrokken buurlanden ter inzage gelegd. Ook zal er een toetsing plaatsvinden door de Commissie mer over het planMER. Gelijktijdig met de terinzagelegging worden het planMER en het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 aangeboden aan de Tweede Kamer.

6) Opstellen en vaststellen definitief Nationaal Water Programma 2022-2027

Op basis van de inzichten en beelden die zijn verkregen gedurende de terinzagelegging wordt het ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 aangepast. Uiterlijk in december 2021 stelt de minister van Infrastructuur en Waterstaat - in afstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- het Nationaal Water Programma 2022-2027 vast. Hierbij wordt vermeld op welke wijze rekening is gehouden met de milieueffectrapportage en met de zienswijzen en adviezen.

Bijlage A Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
IRM	Integraal Riviermanagement
KRW	Kaderrichtlijn Water
mer	Milieueffectrapportage = de procedure
MER	Milieueffectrapport = MER = het rapport dat wordt opgesteld
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NRD	Notitie reikwijdte en detailniveau
ORBP	Overstromingsrisicobeheerplannen
KRM	Kaderrichtlijn mariene strategie
ROR	Richtlijn Overstromingsrisico's
SGBP	Stroomgebiedbeheerplannen

Bijlage B Overzicht voorgenomen beleid en maatregelen

Op de volgende pagina staat een overzicht van de (voorlopige) voornemens in het Nationaal Water Programma 2022-2027, zoals die in paragraaf 2.3 zijn beschreven. Daarbij is ook de beoordeling op de vijf zeven in het trechterproces aangegeven en de relatie met de gebieden die in het Nationaal Water Programma 2022-2027 worden onderscheiden.

Het opstellen van het Nationaal Water Programma 2022-2027 en het planMER gebeurt in een iteratief proces. Tijdens de planMER-fase worden de voornemens aangevuld en nader uitgewerkt en mogelijk bijgesteld op basis van de bevindingen. Dan zal ook het trechterproces (deels) opnieuw worden doorlopen.

Nr.	Bron	Voornemen Nationaal Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voornemen?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voornemen: Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
1	Deltaprogramma Waterveiligheid	Het effect van mogelijke extra zeespiegelstijging kan het nodig zijn de planning van ingrepen in het hoofdwatersysteem aan te passen. Om daar beter zicht op te krijgen is het onderzoeksprogramma zeespiegelstijging opgezet. De resultaten daarvan zullen gebruikt worden om tot onderbouwde besluiten te komen in de tweede zes-jaarlijkse herijking (2026).	nee											
2	Deltaprogramma Waterveiligheid	IJsselmeergebied: is gematigde meerpeilpiekbeheersing als maatregel in beeld. Dat wil zeggen dat de pompcapaciteit zodanig wordt gekozen dat meerpeilpieken met een overschrijdingsfrequentie van circa 1/10 per jaar gelijk zullen blijven.	ja	ja	nieuw					X				
3	Deltaprogramma Zoetwater	Zeespiegelstijging: het effect van mogelijke extra zeespiegelstijging op de voorkeursstrategie wordt de aankomende periode inzichtelijk gemaakt via het kennisprogramma zeespiegelstijging.	nee											
4	Deltaprogramma Zoetwater	Zoetwaterdoel 2050: In het BPZ van 26 september is een zoetwaterdoel voor 2050 vastgesteld als aanvulling op de deltabeslissing zoetwater van DP2015. Dit doel luidt als volgt: In 2050 is Nederland weerbaar tegen zoetwatertekort. Wat weerbaar precies is, wordt regionaal/lokaal in gezamenlijkheid door watergebruikers en waterbeheerders bepaald via het doorlopen van het proces van waterbeschikbaarheid.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
5	Deltaprogramma Zoetwater	Klimaatbestendige zoetwatervoorziening hoofdwatersysteem: er is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om het hoofdwatersysteem meer klimaatbestendig te maken. Uit de verkenning lijkt een kansrijke strategie te volgen voor de lange termijn zoetwatervoorziening vanuit het hoofdwatersysteem.	Ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X

Nr.	Bron	Voorname	1. Concreetheid: Is het een concreet voornemen?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voornemen: Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
6	Deltaprogramma Zoetwater	Waterbeschikbaarheid: het BPZ heeft eind 2018 een kaart met urgente gebieden vastgesteld. Dit zijn gebieden waaraan prioriteit wordt gegeven bij de uitwerking van waterbeschikbaarheid. Afspraak is dat partijen in 2021 in de urgente gebieden waar mogelijk en nodig afspraken hebben gemaakt over acties en maatregelen. Hoge zandgronden is daarbij afhankelijk van de planning van gebiedsprocessen en zal dit maar deels invulling hebben kunnen geven in 2021. Deze maatregelen kunnen leiden tot aanpassing van de voorkeursstrategie.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
7	Deltaprogramma Zoetwater	Herstel grondwaterstanden: in gebieden waar de grondwatervoorraden in 2018 onder druk hebben gestaan zetten beheerders op korte termijn in op herstel via water- en peilbeheer. Voor de lange termijn is er extra aandacht in de regionale bestuurlijke overleggen over de transitie naar meer water vasthouden op de zandgronden. Deze transitie is al ingezet met het Deltaplan Zoetwater, maar de droogte van 2018 heeft de urgentie sterk benadrukt.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
8	Deltaprogramma Zoetwater	Impuls Slimwatermanagement. Uitwerking van een gezamenlijke redeneerlijnen en de inrichting van een "dashboard" om over beheergrenzen heen inzicht te krijgen in de stand van zaken en handelingsperspectieven bij een periode van droogte.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
9	Deltaprogramma Zoetwater	IJsselmeergebied: onderzoek van maatregelen om de watervraag te beperken en om het aanbod te stabiliseren of te vergroten.	nee											
10	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	Versterking van de inzet op een overstromingsbewuste verstedelijkingsopgave.	nee											

Nr.	Bron	Voornemen Nationaal Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voornemen?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voornemen: Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
11	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	Verkennen van de mogelijkheden om de Nationale Aanpak Vitaal en Kwetsbaar uit te breiden naar alle klimaatdreigingen.	nee											
12	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	Het formuleren van tussendoelen voor 2020 en 2050.	nee				X	X		X	X			
13	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	De termen waterbestendigheid en waterrobuust worden concreter ingevuld.	nee				X	X		X	X			
14	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	Eventuele verbreding van de nationale aanpak vitaal en kwetsbaar met wateroverlast en hitte.	nee											
15	Hoogwaterbeschermingsprogramma	Voor de dijken, dammen, duinen en kunstwerken (zoals sluisen en gemalen) die niet aan de normen voldoen worden versterkingsopgaven geformuleerd.	ja	ja	continuering	ja	X	X		X	X	X		
16	Overstromingsrisicobeheerplannen	Het algemene doel is in Nederland het overstromingsrisico op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau houden.	nee				X	X		X	X			X
17	Overstromingsrisicobeheerplannen	Gebiedsindeling categorieën a-b-c-d. Voor de gebieden in categorie a en b (het hoofdwatersysteem) worden het doel en de maatregelen om de waterveiligheid te vergroten geformuleerd.	ja	nee			X	X		X	X			
18	Overstromingsrisicobeheerplannen	De grens voor significantie ligt bij één dode per overstroming en/of meer dan 40 miljoen euro schade per overstroming.	ja	nee			X	X		X	X			
19	Overstromingsrisicobeheerplannen	Het doel voor de gebieden in categorie a en b (het hoofdwatersysteem) is om uiterlijk in 2050 de kans op overlijden door een overstroming voor iedereen die achter de primaire waterkeringen woont kleiner of gelijk aan 1 op 100.000 per jaar te bereiken.	ja	ja										
20	Zoetwater	De minister zet in op meer structurele maatregelen gericht op een klimaatbestendig grond- en oppervlaktewatersysteem, ruimtelijke	nee											

Nr.	Bron	Voornemen Nationaal Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voornemen?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voornemen: Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
		inrichting en grondgebruik. Dit leidt tot verdere uitwerking van de waterbeschikbaarheid in het Deltaprogramma.												
21	Zoetwater	Beleidsregel hoe om te gaan met chloride in drinkwater en oppervlaktewater.	ja	ja	nieuw		X	X		X	X	X		
22	Zoetwater	Beheergrensoverschrijdende afspraken over de waterverdeling in omstandigheden van (dreigend) watertekort of -overlast.	ja	ja	nieuw		X	X		X	X	X	X	
23	Stroomgebiedbeheerplannen	KRW-maatregelen 2022-2027 voor de rijkswateren.	ja	ja	continuering	nee	X	X		X	X	X		
24	Programmatische aanpak grote wateren	De in 2018 gestarte Programmatische Aanpak Grote Wateren richt zich op toekomstbestendige wateren met hoogwaardige natuur die goed samengaat met een krachtige economie. Daarbij geldt als opgaven: • Meer ruimte voor natuurlijke processen • Verbeteren van de verbinding tussen de grote wateren en de natuurgebieden in en rondom de grote wateren • Aanleg van ontbrekende habitats	ja	ja	nieuw		X	X		X		X		
25	Programmatische aanpak grote wateren	Maatregelen voor Grevelingen die aanvullend zijn op de verbeterprogramma's voor KRW en Natura 2000	ja	ja	nieuw		X							
26	Programmatische aanpak grote wateren	Maatregelen voor de Eems-Dollard die aanvullend zijn op de verbeterprogramma's voor KRW en Natura 2000	ja	ja	nieuw				X		X			
27	Programmatische aanpak grote wateren	Groslijst van circa 33 maatregelen (voor de periode tot circa 2050) voor de grote wateren. Deze maatregelen zijn aanvullend op de verbeterprogramma's voor KRW en Natura 2000. De programmering van een volgende tranche maatregelen wordt eind 2019 vastgesteld. Ook in 2020 kunnen nog maatregelen worden geprogrammeerd.	ja	nee	nieuw		X			X				

Nr.	Bron	Voorname(n) Nationaal Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voorname(n)?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voorname(n): Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
28	Delta aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	Ketenaanpak medicijnresten.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	
29	Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	Maatregelenprogramma gewasbeschermingsmiddelen open teelt.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
30	Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	Hoofdlijnenakkoord glastuinbouw.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
31	Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	Uitvoeringskader opkomende stoffen (groeidocument).	ja	nee			X	X	X	X	X	X	X	X
32	Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	7 ^e actieprogramma Nitraatrichtlijn.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X
33	Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater	Mogelijk: afspraken tussen het kabinet en medeoverheden over het terugdringen van opkomende stoffen, PFAS, zwerfafval en microplastics.	ja	ja	nieuw									
34	Scheepvaart	Vlot en veilig afwikkelen van het scheepvaartverkeer op doorgaande vaarroutes op de rijkswateren.	ja	ja	continuering	nee	X	X	X	X	X	X	X	
35	Programma Noordzee 2022-2027	Aanwijzing en bescherming van natuurgebieden.	ja	ja	nieuw		X							
36	Programma Noordzee 2022-2027	Het aanpassen van aard en omvang van de huidige visserijvloot op de Noordzee.	ja	ja	nieuw		X							
37	Programma Noordzee 2022-2027	De ruimtelijke inpassing van scheepvaartroutes op de Noordzee, en een beleidskader voor doorvaart in windparken.	ja	ja	nieuw		X							
38	Programma Noordzee 2022-2027	Uitbreiding van het aantal windparken op zee na 2030, waarvoor nieuwe windenergiegebieden moeten worden aangewezen, met een omvang van 20 tot 40 gigawatt, en voor eventuele eXtra opgaven (Klimaatakkoord).	ja	ja	nieuw		X							

Nr.	Bron	Voorname Nationale Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voorname?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voorname: Nieuw of continuerend?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
39	Programma Noordzee 2022-2027	Een afwegingskader voor meervoudig ruimtegebruik in windparken op zee, bijvoorbeeld ten behoeve van aquacultuur, passieve visserij en alternatieve vormen van energiewinning.	ja	nee			X							
40	Programma Noordzee 2022-2027	Aanpassing van de zandwinstrategie van de Noordzee als gevolg van andere (beleids)ontwikkelingen.	ja	ja	nieuw		X							
41	Programma Noordzee 2022-2027	Het vastleggen van een beleidskader Kunstmatige Eilanden in Zee.	ja	ja	nieuw		X							
42	Programma Noordzee 2022-2027	Mogelijke verplaatsing van militaire oefenterreinen als gevolg van andere (beleids)ontwikkelingen.	ja	ja	nieuw		X							
43	Programma Noordzee 2022-2027	Eventueel nieuw beleid op basis van een beleidsverkenning Duurzame Blauwe Economie.	ja	ja	nieuw		X							
44	Programma Noordzee 2022-2027	Bij het aanpassen van gebieden op zee voor een bepaald doel (bijvoorbeeld zandwingebieden, kavelbesluiten voor windenergie of natuurgebieden) een gebiedspaspoort opstellen ten behoeve van het stimuleren van multifunctioneel gebruik.	ja	nee			X							
45	Programma Noordzee 2022-2027	Internationalisering net op zee: hybride projecten (combinatie van interconnectoren met netaansluitingen van windparken op zee).	ja	ja	nieuw		X							
46	Programma Noordzee 2022-2027	Verkenning aanlanding energieverbindingen	ja	ja	nieuw	ja	X							
47	Programma Noordzee 2022-2027	Onderzoeken hoe om te gaan met de monitoringsverplichting voor onbepaalde tijd voor verlaten leidingen	nee											
48	Programma Noordzee 2022-2027	Aanvullende maatregelen in de Mariene Strategie Deel 3 (Programma van Maatregelen KRM)	Ja	ja	nieuw		X							
49	Programma Noordzee 2022-2027	Onderzoek naar eventuele aanpassingen aan de huidige voorkeurstracés voor kabels- en leidingen uit de Beleidsnota Noordzee, o.a. voor de aanlanding van de netten op zee windparken na 2030	nee											

Nr.	Bron	Voornemen Nationaal Water Programma 2022-2027	1. Concreetheid: Is het een concreet voornemen?	2. Milieugevolgen: Zijn milieugevolgen in te schatten?	3. Status voornemen: Nieuw of continuering?	4. Gewijzigde situatie: Omstandigheden of inzichten gewijzigd?	Noordzee	Zuidwestelijke Delta	Rijnmond-Drechtsteden	Waddengebied	IJsselmeergebied	Rivieren	Kanalen	Hoge zandgronden
50	Programma Noordzee 2022-2027	Routekaart Energie uit Water	ja	ja	nieuw		X							
51	Programma Noordzee 2022-2027	Routekaart Waterstof	ja	ja	nieuw		X							
52	Programma Noordzee 2022-2027	Routekaart Carbon Capture and Storage (CCS)	ja	ja	nieuw		X							
53	Programma Noordzee 2022-2027	Productie en/of opslag van "groene waterstof" op zee	ja	ja	nieuw		X							
54	Programma Noordzee 2022-2027	Opslag (CCS) en hergebruik (CCUS) van CO2 in lege gasvelden op de Noordzee	ja	ja	nieuw		X							
55	Programma Noordzee 2022-2027	Kleine veldenbeleid, elektrificatie en integratie van olie- en gaswinning in het Noordzee-energiesysteem, inclusief de uitfasering, verwijdering en mogelijk hergebruik van olie- en gasinfrastructuur.	ja	ja	nieuw		X							
56	Meerjarenprogramma Infrastructuur en F	Alle projecten waarvoor geen MIRT2-besluit is genomen en die gaan over het hoofdwatersysteem en/of hoofdvaarwegennet.	ja	ja	nieuw		X	X	X	X	X	X	X	X

Dit is een gezamenlijke uitgave van
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20901 | 2500 eX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw
Oktober 2019